



MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

Hr. Tarvo Roose

Juhataja

Looduskaitse osakond

Keskkonnaamet

Narva mnt 7a

15172 Tallinn, Eesti

tarvo.roose@keskkonnaamet.ee

info@keskkonnaamet

Eesti Erametsaliidu ettepanekud väike-konnakotka (Aquila pomarina) kaitse tegevuskava muutmiseks.

Teie 10.07.2014 kiri

Meie 1.09.2014 kiri nr 55

Lugupeetud Tarvo Roose,

Eesti Erametsaliit tänab Keskkonnaameti võimaluse eest teha ettepanekuid väike-konnakotka (Aquila pomarina) kaitse tegevuskava eelnõusse.

Soovime juhtida tähelepanu, et väike-konnakotka näol on tegemist Eesti tingimustes tõenäoliselt inimtegevusega kaasneva liigiga. Enne laiaulatusliku põllumajanduse teket puudusid liigil Eestis toitumiseks vajalikud tingimused. Sellest tulenevalt tuleb suhtuda ettevaatlikult inimtegevust välistavatesse meetmetesse. Metsa vajab liik vaid pesitsemiseks ja pesapaiga keskmise kauguse vähenemine metsa servast ning arvukuse tõus, viitab liigi suurele kohanemisvõimele.

1. Punktis 1.1 „Kodupiirkond“ väidetakse, et konnakotkas vahetas eelmise sajandi keskel ökoloogilist nišši ja kolis kultuurmaastiku/põllumajandusmaastiku servaalale. Kusjuures enne toitust väike-konnakotkas tõenäoliselt jõelammidel, mis peale inimtegevuse kadumist kasvasid võssa ja muutusid seetõttu väike-konnakotkale kasutamiskõlbmatuks. Kuna väike-konnakotkale sobilike jõelammide olemasolu sõltus inimtegevusest, siis ei saa väita, et jõelammide näol oli tegemist mittekultuurmaastike või mittepõllumajandusmaastikega. Seetõttu tasuks kaaluda ökoloogilise nišši vahetuse terminist loobumist, kuna väike-konnakotkas on kogu aeg vajanud inimtekkelisi põllumajandusmaastikke, samuti puuduvad kindlad tõendid selle kohta, et enne eelmise sajandi keskpaika väike-konnakotkas ei kasutanud muid põllumajanduslikke maid peale jõelammide.
2. Punktis 1.2 „Pesapaik“ eeldatakse, et kase osatähtsuse suurenemine pesapuuna võib tuleneda üldistest arengutest, kus suurte raiemahtude ja lankide looduslikul uuenemisel peamiselt lehtpuudega on toimumas muutused Eesti metsade struktuuris: okasmetsad on asendumas lehtmetsadega. Antud väide/eeldus ei saa kuidagi olla reaalne, kuna väike-konnakotkas vajab pesa ehitamiseks vähemalt



MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

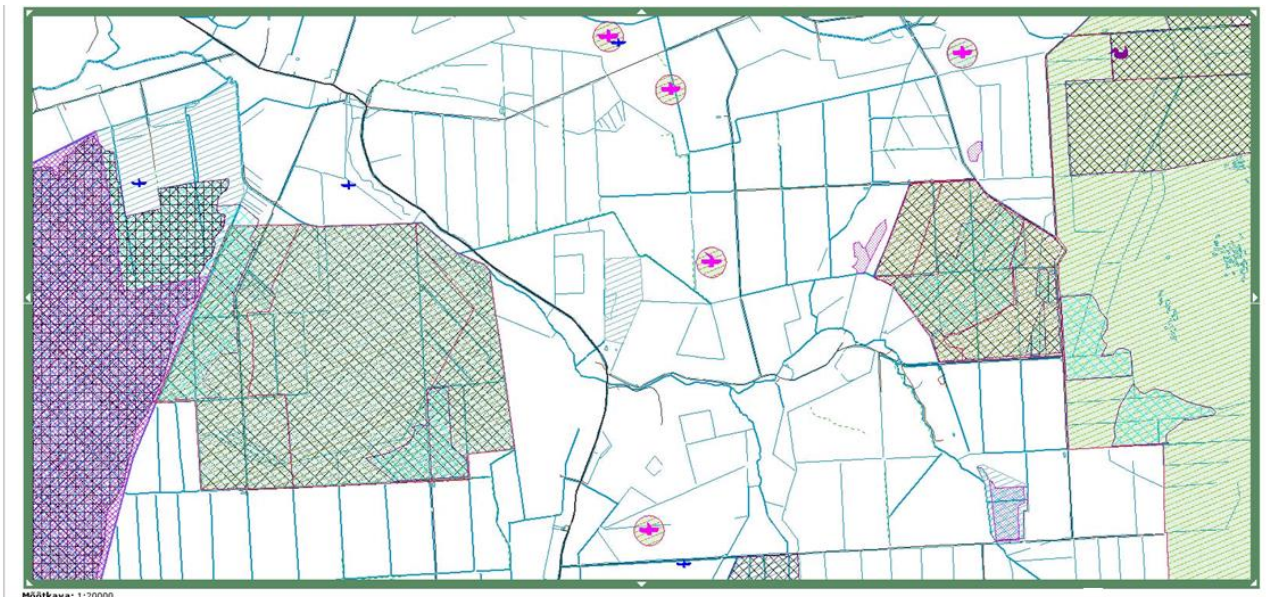
10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

keskealisi puid. Viimase 20 aasta metsade valdav uuenemine lehtpuudega hakkab pesapuude valikut mõjutama alles 50 aasta pärast. Pigem tasub antud küsimuses seoseid otsida väike-konnakotka pesapaiga kauguse vähenemisest metsaservast (1990 a. 156,3m ja 2010 ca 80 m).

- Punktis 1.2 „Pesapaik“ väidetakse, et väike-konnakotkas on pesapaigatruu lind. Samas on pesa korduvkasutuse tiheduses suur varieeruvus. Tuleb arvestada ka seda, et väike-konnakotkas eelistab pesitseda kuusel. Kuusk muutub 70 – 80 aasta vanuses haigustele vastuvõtlikuks ja sealt tulenevalt ka tormihellaks. Seda kinnitab ka Joonis 4, kus 70 – 80 aasta vanustes metsades pesitseb pea kolmandik väike-konnakotkastest, samas järgmises kümnendis langeb pesitsejate hulk ca poole võrra. Samuti esineb juhuseid kus ühel pesitsusterritooriumil on teada 4 – 5 pesa, mis viitab sellele, et mõningad paarid võivad eelistada sisuliselt igal aastal uue pesa ehitamist. Seega tuleks pesapaiga truudust käsitleda pigem pesitsusterritooriumi kontekstis.



Joonis 1. Näitlik joonis 5 teadaoleva pesaga pesitsusterritooriumist.

- Punktis 3.2 „Levik ja arvukus Eestis“ väidetakse, et „Eesti väike-konnakotkaste populatsiooni seisundit võib hinnata heaks, sest liigi arvukus on teiste kotkaliikidega võrreldes suurem ja viimaste aastakümnete jooksul olnud stabiilne.“ Samas aastast 1998 – 2012 on arvukus pidevalt tõusnud (1998 a 480-600 paari ja 2012 a 600-700 paari). Arvukusehinnangutest lähtuvalt peaks väitma, et arvukus on väikses tõus.
- Punktis 5.1 „Pesapaikade hävimine“. Kui võtta aluseks punktis 2.1 joonis 4 „Metsade vanuseline jaotus ja väike-konnakotka eelistatud pesametsade vanus“, siis järgmise 30 aasta jooksul suureneb väike-konnakotka eelistatud vanusega (71 – 80 a) metsade osakaal pidevalt. Seega pesametsade vähenemise läbi ei tohiks 20 aasta jooksul populatsioon märkimisväärsel osal areaalist kahaneda kuni 20% ulatuses. Arvestades kaitsealuste pesapaikades suurt osa (586 kaitsealust pesa) ja jätkuvalt juurde leitavad seni avastamata pesapaigad (ca 40 pesa aastas st. 15 aasta pärast peaks iga paari kohta olema teada 2 pesa) ei saa pesapaikade hävimine olla suurem ohutegur kui väikese tähtsusega, sest omab vaid lokaalset tähtsust seni avastamata pesitsusterritooriumitel.
- Punktis 5.1 „Pesapaikade hävimine“ on viidatud vanale kehtivuse kaotanud Metsaseadusele.



MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

7. Punktis 5.2 „Pesitsusaegne häirimine“ on viidatud 2005 aasta uuringule ja viidatud „Tammekänd, 2006“. Ei uuringut ega ka viidet „Tammekänd, 2006“ ei ole võimalik leida kasutatud kirjanduse loetelust. Samas tehakse nende põhjal järeldus, et 300 m raadiuses on inimtegevuse häiring raiena väike-konnakotkale negatiivse mõjuga. Neist vähestest andmetest, mis on antud punkti all välja loetavad ei selgitatud, kas raied olid teostatud pesitsusajal või mitte ja ühtlasi ka seda, miks niivõrd olulist aspekti ei arvestatud uuringu tegemisel. Kuna tõenäoliselt punktile 5.2 tuginedes leitakse punktis 6.2 et pesitsusrahuks vajalik ala on vähemalt 300 raadiuses pesast, siis palume lisada kasutatud kirjandusse eelpool nimetatud uuring ja viide, et oleks võimalik nendega tutvuda.
8. Palume täpsustada kuidas mõjutab pesapaika väljaspool kaitsetsooni toimuv raie punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine, 1) väljaspool tsooni toimuva lageraiega ei isoleerita pesapuistut ülejäänud metsast“ kontekstis.
9. Punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“, kestlike elupaikade all juhime tähelepanu, et „vähemalt 50 a vanune leplik või lepa enamusega puistu (L_m ja $L_v \geq 50\%$ I rindest)“ ei saa halli lepa bioloogilistest iseärasustest tingituna kindlasti pidada kestlikeks.
10. Punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“, tabel 7 „Väike-konnakotka pesade kaitse all hoidmise põhimõtted“: kindlasti ei saa nõustuda varisenud pesa kaitse all hoidmise vajalikkusega, kuna hõivatud pesitsusterritooriumil on kindlasti olemas alternatiivsed pesad ja tähelepanu ning rahalised vahendid tuleb suunata kasutuses olevate pesade piirangute kompenseerimiseks.
11. Punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“: seni kuni puuduvad rahalised vahendid kaitsereežiimi kompenseerimiseks ei tohiks luua juurde ühtegi laiendatud püsielupaika st. tuleks piirduda 100 m raadiusega püsielupaigaga.
12. Punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“: juhul kui ikkagi soovitakse 100 m raadiusega ring asendada looduslike piiridega, siis pesapaiga ümber loodav sihtkaitsevöönd ei tohiks ületada 1,2 kordset 100 m raadiusega ringi pindalat.
13. Punktis 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“ on käsitlemata püsielupaiga 100 m raadiuse sisse jääval põllumajandusmaal toimuv tegevus.



MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee



Joonis 2 „Näitlik joonis põllumaale ulatuva püsielupaigaga väike-konnakotka pesast“.

14. Punkti 6.2 „Leiukoha pindalalise kaardistamise põhimõtted ning püsielupaikade moodustamine“. Looduslike piiridega püsielupaikade moodustamise alapunktis leiate, et „Pesapaika ümbritsev vähemalt 100 m raadiusega püsielupaik on pesapaiga säilimiseks ilmselt piisav, kui 2) pesa asub mitmekesise vanuselise ja liigilise koosseisuga puistus või kui sellega piirnevalt tehakse väikesemahuline lageraie või mõnda muud tüüpi raie.“ Siit tulenevalt teeme ettepaneku muuta sama punkti lk 40 lõiku „Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud aegjärgne ja häilraie tingimusel, et langi suurus ei ületa 2 ha.“ järgnevalt: „Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud lage-, aegjärgne ja häilraie tingimusel, et langi suurus ei ületa 2 ha ja lageraie langi laius ei ületa 30 meetrit“.
15. Kaitse tegevuskavas on kasutatud korduvalt viidet avaldamata andmetele. Avaldamata andmete kasutamine võtab võimaluse andmeid kontrollida ja seetõttu ei tohiks tegevuskava koostamisel neid kasutada.
16. Oleme selgelt seisukohal, et kõigil erametsamaadel asuvatel püsielupaikadel tuleb kompenseerida maaomanikele kaitsepiirangutest saamata jäänud tulu. Seega leiame, et punktis 7 „Liigi soodsa seisundi saavutamiseks vajalikud meetmed, nende eelistusjärjestus ja ajakava“, tuleb eramaaomanikele saamata jäänud tulu kompenseerimine tõsta I prioriteeti. Püsielupaikade reaalse ja õiglase kompensatsioonimehhanismi rakendamisel muutuks oluliselt lihtsamaks ka seniteadmata pesapaikade otsimine, sest maaomanikel tekiks huvi pesapaikadest teatamiseks. Ühtlasi juhime tähelepanu, et punktist 8 „Kaitse korraldamiseks vajalike tegevuste ajakava ja eelarve, on puudu rida „Erametsaomanikele saamata jäänud tulu kompenseerimine“.
17. Eesti Erametsaliit juhib tähelepanu asjaolule, et kaitse tegevuskava eelarve koostamisel ei ole arvestatud Säästva Arengu põhimõtetega. Arvestatud on küll otseseid kulusid kava elluviimiseks, kuid arvestamata on jäetud Säästva Arengu kahe teise aspektiga ehk siis majanduslike ja sotsiaalsete aspektidega. Kaitse tegevuskavas pole arvestatud ühiskonnal



MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

saamata jäävate tuludega ja pole arvestatud võimalike mõjudega maaelule ning maaelu arengule. Peame väga oluliseks, et kaitse tegevuskava arvestaks ka mainitud aspekte. Ühtlasi juhime tähelepanu, et punktist 8 „Kaitse korraldamiseks vajalike tegevuste ajakava ja eelarve“, on puudu rida „Erametsaomanikele saamata jäänud tulu kompenseerimine“.

Lugupidamisega,

Aira Toss

/allkirjastatud digitaalselt/

Juhatuse esimees

aira.toss@erametsaliit.ee

Liina Laineveer

Tegevdirektor

liina.laineveer@erametsaliit.ee